

ct

hISTÒRIA

de
Jan Vilanova Claudín

(fragmento en catalán)

El signe “-“ indica un punt d'interrupció en un diàleg.

El signe “/” marca el punt d'inici de la següent línia de diàleg.

El signe “...” al final d'un diàleg indica que s'extingeix sense acabar la frase. En solitari, indica expectació, desconcert o desig de parlar.

Un diàleg entre parèntesi indica que el públic no ha d'escoltar el que s'està dient.

Quan aparegui la indicació de *Pausa*, s'ha de determinar la durada en funció del context.

Personatges:

Actor 1 (al voltant de 30 anys): Gerard, Charles Perrin.

Actor 2 (al voltant dels 60 anys): Daniel (el professor), Marc Bloch.

Actriu 1 (Al voltant dels 27 anys): Sophie, Noi.

No hi ha ningú a l'escenari. Sona el Chant des Partisans¹, d'Yves Montand. Al cap d'un moment entra Marc Bloch i un noi de 16 anys que es dirigeixen cap al fons de l'escena. Es posen d'esquena contra la paret. El noi sembla realment espantat.

NOI

(Això farà mal).

Marc li agafa afectuosament un braç.

MARC

(No, nano, això no fa mal).

Marc mira un instant endavant i sentim la descàrrega d'uns fusells. La música s'interromp abruptament.

MARC

(al mateix temps que els trets) Vive la France!

Marc i el noi cauen a terra morts.

* * *

¹ Yves Montand va fer diverses versions d'aquesta cançó. Per aquesta obra ha de ser la que comença, en realitat, amb una altra cançó: l'himne del partit nacionalsocialista; després s'escolten les passes d'un grup caminant en formació i, finalment, un xiulet. Tot això abans que Montand comenci a recitar la primera estrofa, i cantar les que vénen a continuació.

G

(*A públic*) General Millán-Astray: ¡ARRIBA ESPAÑA! ¡UNA, GRANDE Y LIBRE! ¡MUERA LA INTELIGENCIA! ¡VIVA LA MUERTE!²

Pausa.

G

(*A públic*) Miguel de Unamuno: estáis esperando mis palabras. Me conocéis bien, y sabéis que soy incapaz de permanecer en silencio. A veces, quedarse callado equivale a mentir, porque el silencio puede ser interpretado como aquiescencia.

Pero ahora acabo de oír el necrófilo e insensato grito "¡Viva la muerte!" y yo, que he pasado mi vida componiendo paradojas que excitaban la ira de algunos que no las comprendían he de deciros, como experto en la materia, que esta ridícula paradoja me parece repelente. El general Millán-Astray es un inválido. No es preciso que digamos esto con un tono más bajo. Es un inválido de guerra. También lo fue Cervantes. Un mutilado que carezca de la grandeza espiritual de Cervantes, es de esperar que encuentre un terrible alivio viendo cómo se multiplican los mutilados a su alrededor. Desgraciadamente en España hay actualmente demasiados mutilados. Y, si Dios no nos ayuda, pronto habrá muchísimos más.

Éste es el templo de la inteligencia, y yo soy su sumo sacerdote. Estáis profanando su sagrado recinto. Venceréis, porque tenéis sobrada fuerza bruta. Pero no convenceréis. Para convencer hay que persuadir, y para persuadir necesitaréis algo que os falta: razón y derecho en la lucha. Me parece inútil el pedir que penséis en España. He dicho.

S

Què llegeixes?

G

Un llibre d'història.

S

Quin?

G

Un, d'un historiador francès.

² La indicació de que Gerard digui el text del general Millán-Astray i Unamuno en aquest inici d'escena –i a públic– és només una opció possible. És a partir d'aquesta proposta que vàrem treballar en el muntatge original de l'obra, dirigida per Pau Roca i estrenada a la sala Beckett a Barcelona. A la proposta de Roca, el darrer paràgraf d'Unamuno el deien, intercaladament, la Sophie i en Gerard, com si, de cop, aquella escena de l'any 1936 anés agafant vida al present, en un joc entre els dos personatges, que reviu el moment. Però les possibilitats de posada en escena són diverses: que siguin dos els actors que fan l'escena tota l'estona, que no sigui a públic, etc. Llibertat absoluta. Si l'obra és representada fora d'Espanya, potser s'hauria de fer una breu introducció d'aquests personatges històrics just abans de començar l'escena.

S
Quin?

G
Introducció a la història, de Marc Bloch.

S
Com? Però si jo el conec.

G
El coneixes?

S
Com és que el llegeixes?

G
Estudio un màster d'història. L'haig de llegir per una assignatura.

S
No, si us plau.

G
Què?

S
Vas a la UB?

G
Sí.

S
El teu professor es diu Daniel Vinyals.

G
Sí. Com ho saps?

S
És el meu pare.

G
No.

S
Sí.

G
No.

S
Sí.

G
No.

S
Sí.

G
En Vinyals és ton... és tota una institució ton pare!

S
Ja.

G
És molt bon professor. Què dic, és un gran historiador! Jo l'admiro molt.

S
No ets l'únic.

G
Així que ets la seva filla.

S
I què tal el llibre?

G
És boníssim. Però no entenc res.

S
Ah d'acord, molt coherent.

G
Tu no m'has dit a què et dedicaves, no?

S
Sí que t'ho he dit.

G
De veritat? Hòstia perdona!

S
Que no! T'estic prenent el pèl.

G
Ah, val. És que de vegades em despisto una mica i...

S
Ara mateix no tinc feina.

G
Ah.

Pausa.

S
Però si t'hagués de dir... saps? crec que m'agraden massa coses.

G
A mi em passa una mica, també.

S
Vaig estudiar biologia, m'agrada la fotografia i m'agrada molt dibuixar.

G
Ah, que bé.

S
De fet... no sé si dir-t'ho.

G
No, dona, digues.

S
Ara, o sigui abans, quan t'he vist al bar he pensat: "m'encantaria dibuixar-lo". I t'he estat observant.

G
Ah.

S
No vull que et pensis que estic sonada.

G
No, no. És un elogi, no?

S
(*Mentre obre el llibre*) I ara he pensat, i si el dibuixo?

G
Aquí? Al meu llibre?

S
Despullat.

G

...

S

Si t'has de sentir més còmode jo també em despullo.

G

Què? Ets exhibicionista?

S

No em facis cas, vaig una mica beguda i dic tonteries. Però en una cosa sí que anava *en sèrio*.

(Pausa) Sí que m'agradaria dibuixar-te. Algun dia.

G

Algun dia.

Gerard xiula El Cant dels Partisans. Al cap d'un moment ella també ho fa. Xiulen plegats un moment.

G

Coneixes la cançó?

S

Clar, el Cant dels Partisans, la cançó de la resistència francesa. Què et penses?

G

Clar, amb el pare que tens no té mèrit.

S

I per què la xiules?

G

Aquesta cançó em recorda a... vaig veure l'altre dia un documental, a la tele, sobre la segona guerra mundial. I sonava aquesta cançó. I em va transportar. No sé, és una època que admiro. Bé que admiro... és molt fotuda, està clar, però hi ha tantes històries increïbles, tanta gent increïble. De vegades, davant d'un paisatge determinat, o escoltant aquesta cançó, imagino, allà, aquells homes, en un bosc frondós, en algun punt perdut de França, caminant, resolts, amb el rifle carregat a l'esquena. Anant a complir una missió. Sabent pel que estan lluitant, sabent que cal lluitar. I que t'hi jugues la vida, collons, però que s'ha de fer! S'havia de fer. Penso en totes les seves històries, en el temps que ha passat, en com de lluny i de prop estan al mateix temps, de nosaltres. I no sé...

S

Ets un sonat d'aquests, sí.

G

Un sonat?

S

Ho tens a la mirada, t'encanta la història.

G

Ah sí?

S

T'encanta.

G

Doncs a mi m'ha semblat abans que t'encanta follar en espais públics.

S

Sí. Però no t'he vist molt interessat.

G

A mi també m'agraden altres coses a part de la història, saps?

S

Gerard.

G

Què?

S

Despulla't.

* * *

P

(*A públic*) Quin creieu que és l'objecte d'estudi de la història? El passat? Els grans fets i els grans homes que el van habitar?

Voltaire, al segle XVIII, es queixava, tot dient: “sembla que des de fa 1400 anys a França només hi ha hagut reis, ministres i generals”.

I si canviéssim el prisma amb què mirem la història? I si afirméssim que l'objecte d'estudi de la història són les persones i les seves consciències? Aleshores, amics i amigues, les possibilitats de la història serien infinites, com ho seria el seu camp d'estudi.

Us atreviu a afrontar el repte?

Això que us acabo dir no és collita pròpia, ja m'agradaria. Ho va formular un historiador francès que es deia Marc Bloch.

Per acabar la classe tenia previst fer-vos una xerrada sobre conceptes teòrics densos. En fi, una cosa molt avorrida d'aquestes que us agraden tant. Però just ahir em vaig topar amb una cita de Marc Bloch i em feia il·lusió compartir-la amb vosaltres. Diu:

“Comprendre és una paraula carregada de dificultats però també d'esperances. És una paraula plena d'amistat. Jutgem massa. És tant fàcil cridar “al paredó”! Mai comprenem suficientment. Qui difereix de nosaltres, sigui estranger o rival polític, passa a ser, quasi necessàriament, una mala persona. Fins i tot per a conduir les lluites inevitables, seria necessària una mica més

d'intel·ligència en les ànimes; amb més raó per a evitar-les, si s'està a temps.

(...) La història ha d'ajudar-nos a sortir d'aquest mal tràngol. És una àmplia experiència de varietats humanes, un llarg encontre entre homes. Tant la vida, com la ciència, tenen el major interès en que aquest encontre sigui fraternal".

I això ho escriu algú que va lluitar en dues guerres mundials, que va formar part de la resistència francesa, i que finalment va ser executat pels nazis.

Pausa.

La història no està allunyada de nosaltres, de la nostra societat. La història és una part més del nostre compromís en tant que éssers humans.

Mireu, un historiador i un jutge comparteixen una part del camí: els dos volen conèixer els fets i apropar-se a la veritat amb imparcialitat. Però un cop explicats els fets, els camins se separen. El jutge pregunta "qui és el culpable?"; l'historiador s'accontenta en preguntar "per què?", i accepta que la resposta no sempre és senzilla.

La història no ha de jutjar, la història ha de comprendre.

Pausa.

Moltes gràcies, i ens veiem el proper dia.

Ah! Per cert! Per a qui hi estigui interessat, és voluntari: us proposo que feu un comentari sobre *Els enfonsats i els salvats*, un llibre de Primo Levi. Algun voluntari?

Silenci.

(*En castellà*) Bueno, sin empujarse, ¿eh?

El professor comença a marxar. Gerard s'aixeca i va cap a ell.

G

Daniel.

P

Ei, Gerard, com va? Fas mala cara.

G

Ah res... ahir vaig sortir fins tard

P

Què volies?

G

Venia pel comentari.

P

T'interessa?

G
Sí.

P
Que bé. Per fi algú pica!

G
Així que *Els enfonsats i els Salvats*...

P
De Primo Levi. L'has llegit?

G
No

P
Meravellós retrat de l'ànima humana.

G
Ah, genial.

P
Però tu no faràs aquest comentari.

G
Ah no?

P
Faràs una recerca sobre Marc Bloch.

G
Però... sobre el seu pensament o?-

P
No. Sobre la mort de Marc Bloch.

G
Sobre la mort? (*Pausa*) Però no el van afusellar?

P
Sí.

G
Ah. I ja està?

P
"I ja està". (*Pausa*) "I ja està". Gerard...

G
Què?

P
Que no donis mai res per suposat, que ens coneixem.

G
No ho faig!

P
D'acord, d'acord. Només era un consell.

Pausa.

P
I no em preguntes si ofereixo res a canvi?

G
No.

P
Molt bé.

El professor comença a marxar.

G
Puja la nota?

P
Investiga!